

Explaining the Policy of "Hard Revenge" Based on the Views of the Supreme Leader of the Islamic Revolution

Zahed Ghaffari Hashjin¹ | Hassan Mohammad Mirzaei²

Abstract

After World War II, the United States had many plans to be present in the strategic region of West Asia, but with the victory of the Islamic Revolution, not only Iran left the main circle of US allies in the region, but also the formation of Islamic movements and the formation of the Resistance Front. It was provided that one of the important components of this front was the confrontation with arrogant policies. With the martyrdom of the commander of the Quds Force by the United States, the policy of severe revenge was announced by the Supreme Leader and followed by the Iranian-led Resistance Front. Due to the strategic importance of this policy, in this article, we have tried to extract the different layers of this policy by using the method of qualitative content analysis and by examining the statements of the Supreme Leader of the Islamic Revolution, and finally the strategies for its realization are counted. According to the results, the life and martyrdom of Sardar Soleimani have effects and results. In addition to the general aspect of Sardar Soleimani's revenge, the policy of hard revenge has four layers and the issue of software overcoming arrogance and expelling the United States from the region as the main. The best layer of this policy depends on the realization of cooperation in the Islamic world and the achievement of the six strategies extracted.

Keywords: West of Asia, America, Martyr Soleimani, Hard revenge, Expulsion.

DOR: 20.1001.1.25381857.1401.15.54.1.6

1. Full Professor of Political Science, Faculty of Humanities, Shahed University, Tehran, Iran
2. Corresponding Author: Ph.D. Candidate of the Islamic Revolution Political Studies of Shahed University and Researcher of Imam Hussein University, Tehran, Iran H.mmirzaie@chmail.ir

DOR: 20.1001.1.25381857.1401.15.54.1.6

تبیین سیاست «انتقام سخت» بر اساس دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی

زاهد غفاری هسجین^۱ | حسن محمدمیرزائی^۲

چکیده

بعد از جنگ جهانی دوم، آمریکا برنامه‌ریزی زیادی برای حضور در منطقه راهبردی غرب آسیا داشته است؛ اما با پیروزی انقلاب اسلامی نه تنها ایران از حلقه اصلی متحدین آمریکا در منطقه خارج شد، بلکه زمینه شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی و تشکیل جبهه مقاومت فراهم شد که یکی از مؤلفه‌های مهم این جبهه، مقابله با سیاست‌های استکباری بوده است. با شهادت فرمانده سپاه قدس توسط آمریکا، سیاست انتقام سخت توسط مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) اعلام و مورد پیگیری جبهه مقاومت به رهبری ایران قرار گرفت. با توجه به اهمیت راهبردی این سیاست، در این مقاله سعی شده است با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و با بررسی بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، لایه‌های مختلف این سیاست استخراج و در نهایت راهبردهای تحقق آن احصا گردد. براساس نتایج به‌دست آمده، حیات و شهادت سردار سلیمانی آثار و نتایج دارد و علاوه بر جنبه عمومی انتقام سردار سلیمانی، سیاست انتقام سخت، چهار لایه داشته و مسأله غلبه نرم‌افزاری بر استکبار و اخراج آمریکا از منطقه، به‌عنوان اصلی‌ترین لایه این سیاست، در گرو تحقق همکاری‌های جهان اسلام و نیل به راهبردهای شش‌گانه استخراج‌شده می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: غرب آسیا؛ آمریکا؛ شهید سلیمانی؛ انتقام سخت؛ اخراج.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. استاد، گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

۲. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی، دانشگاه شاهد و پژوهشگر دانشگاه جامع امام

H.mmirzaie@chmail.ir

حسین(ع)، تهران، ایران

مقدمه

منطقه غرب آسیا (خاورانه) به‌عنوان یکی از مناطق راهبردی جهان، با مؤلفه‌هایی چون موقعیت ژئوپلیتیک، ذخایر غنی انرژی، منابع مهم اقتصادی و حوزه‌های تمدنی و ایدئولوژیکی تعریف می‌گردد (پورقیومی، ۱۳۸۸: ۱۷۸). این منطقه حیاتی که در طول چند قرن گذشته کش وقوس‌های فراوانی را تجربه کرده است، پس از فروپاشی شوروی بیش از گذشته در اختیار آمریکا و منافع آن قرار گرفت (شفیعی، ۱۳۸۷: ۹۶-۹۵)؛ اما با پیروزی انقلاب اسلامی (۱۹۷۹) در کنار تحولات داخلی ایران، این منطقه به‌صورت اساسی تحت تأثیر انقلاب قرار گرفت (پارسای و مطهرنیا، ۱۳۹۳: ۱۰۸) چراکه انقلاب اسلامی به‌مثابه نهضتی تحول‌خواهانه علاوه‌بر تغییر در نظام داخلی، از همان ابتدا به‌دنبال تغییر در هندسه قدرت بین‌المللی بود (چگنی‌زاده، ۱۳۹۲: ۷۰) و آنچه که مسلم است اینکه نقش ویژه‌ای در سرعت افول آمریکا و غرب داشته است (ره‌دار، ۱۳۹۹)؛ لذا با پیروزی این حرکت فراملی، قدرت و هیمنه آمریکا در جهان و منطقه شکسته شد (ایزدی، ۱۳۹۱). در واقع در پی پیروزی انقلاب اسلامی که مبتنی بر فلسفه سیاسی شیعه و نگاه‌های ضداستکباری بود، شرایط به نحو دیگری رقم خورد و حضور بلامنازع آمریکا در منطقه غرب آسیا با چالش‌های جدی مواجه شد که همین موضوع باعث ایجاد تقابل‌های جدی این دو کشور در منطقه غرب آسیا شد (پارسای و مطهرنیا، ۱۳۹۳: ۱۰۸).

این تقابل گفتمانی و تمدنی میان جمهوری اسلامی ایران و آمریکا که طی سال‌های پس از پیروزی انقلاب همواره وجود داشته است، بعد از حمله تروریستی آمریکا و شهادت فرمانده سپاه قدس ایران در تاریخ ۱۳ دی ۱۳۹۸ وارد مرحله جدیدی شد و ج.ا.ایران که از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی مخالف هرگونه حضور و دخالت آمریکا در منطقه غرب آسیا بود، سیاست «انتقام سخت» را در رأس فعالیت‌های منطقه‌ای خود قرار داد و به شکل جدی‌تری خواستار اخراج آمریکا از منطقه غرب آسیا شد. مفهوم انتقام سخت که اولین بار در پیام رهبر معظم انقلاب در پی شهادت سردار سلیمانی منتشر شد، بازخوردهای فراوان داشته و تفسیرهای مختلفی از آن صورت گرفت که بیش از هر چیز بر بُعد نظامی آن تأکید شد؛ اما رفته‌رفته و با تبیین‌های بعدی معظم‌له مشخص شد که این مفهوم گسترده و عمقی بیشتری دارد و نمی‌توان آن‌را در تلافی نظامی خلاصه نمود؛

لذا با توجه به اهمیت این مسأله و ضرورت ارائه یک تبیین درست از این سیاست به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین سیاست‌های راهبردی ج.ا.ایران در عرصه بین‌المللی، این مقاله تلاش می‌کند با تحلیل بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی پس از بررسی آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی، جنبه عمومی انتقام ترور ایشان را بررسی و در ادامه نیز لایه‌های سیاست قطعی انتقام سخت را تشریح و راهبردهای تحقق آن را احصا نماید.

بنابراین مبتنی بر مباحثی که در مقدمه گفته شد، سؤال اصلی مقاله این است که «براساس منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی، سطوح و راهبردهای تحقق سیاست انتقام سخت کدامند؟»

اما با توجه به تازگی مسأله این مقاله، پژوهش‌های کمی در این خصوص صورت گرفته است که در اینجا سه مورد از آن‌ها به‌عنوان پیشینه پژوهش معرفی می‌گردد:

۱. در مقاله‌ای که تحت عنوان «لایه‌بندی اخراج آمریکا از خلیج فارس» نگاشته شده است، نویسندگان با تعریف مفهوم اخراج و تعیین مصادیق آن به حضور آمریکا در منطقه خلیج فارس پرداخته‌اند. در پاسخ به چستی لایه‌ها و سطوح اخراج آمریکا از این منطقه، سه لایه حضور نظامی، هژمونی فرهنگی و حضور به‌مثابه پشتیبانی از نظام‌های سیاسی منطقه مورد بحث قرار گرفته و چنین نتیجه‌گیری شده است که هرگونه برنامه‌ریزی برای اخراج آمریکا از منطقه بایستی مبتنی بر سطوح سه‌گانه باشد (کوشکی و میرحسینی، ۱۴۰۰).

۲. در پژوهش دیگری که توسط نجفی تدوین گردیده است، ایشان با بیان این مسأله که استراتژی خروج آمریکا از منطقه پس از ترور شهید سلیمانی با تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی رقم خورده است، با بهره‌گیری از نظریه حکمرانی منطقه‌ای و روش توصیفی - تحلیلی به بررسی الزامات راهبرد جمهوری اسلامی جهت خروج آمریکا از منطقه غرب آسیا پرداخته است. طبق نتایج به‌دست آمده، شبکه‌سازی اقتصادی وسیع در منطقه، راهبرد فعال دریایی، توسعه فعالیت‌های موشکی، بهره‌گیری از جنبش‌های ضدآمریکایی در خارج از آمریکا، ایجاد پیوند با چین و روسیه و ایجاد جنگ شناختی علیه آمریکا، از الزامات راهبردی خروج آمریکا از منطقه می‌باشد که این کنش‌ها باید به‌صورت ترکیبی و در سطوح داخل آمریکا، منطقه غرب آسیا و در سطح بین‌المللی مورد توجه قرار گیرد (نجفی سیار، ۱۳۹۹).

۳. در نهایت رشیدی نیز در مقاله «امکان‌سنجی طرح دعوا در محاکم قضایی بین‌المللی و داخلی در موضوع ترور سردار سلیمانی و همراهان»، ترور شهیدان سلیمانی، المهندس و همراهان ایشان را از مصادیق بارز تروریسم دولتی دانسته و پیگیری این پرونده و پیروزی حقوقی در مجامع بین‌المللی را از راه‌های تحقق سیاست انتقام سخت قلمداد نموده‌اند. طبق دیدگاه ایشان کنوانسیون مربوط به «جلوگیری و مجازات جرایم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی از جمله مأمورین سیاسی» و همچنین ایجاد یک دادگاه بین‌المللی مختلط از طریق توافق با مجمع عمومی سازمان ملل یا سازمان همکاری‌های اسلامی، از مؤثرترین سازوکارهای حقوقی موجود برای پیگیری این موضوع می‌باشد که البته نیازمند بررسی تبعات سیاسی و حقوقی می‌باشد و اراده سیاسی مسئولین عراقی برای همکاری لازم در این زمینه نیز شرط اصلی هرگونه اقدامی می‌باشد (رشیدی، ۱۳۹۹).

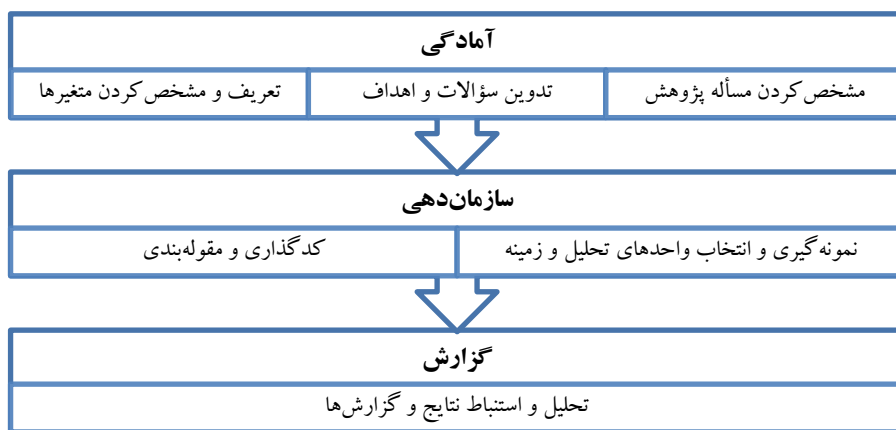
آنچه که در مورد تفاوت این مقاله با پژوهش‌های صورت گرفته می‌توان گفت، این است که در کنار تلاش‌های خوبی که در این کارها صورت گرفته است در برخی از آن‌ها صرفاً بر بحث اخراج تأکید شده است که طبیعتاً این مسأله، پوشش دهنده تمام سیاست انتقام سخت نیست یا در برخی کارها فعالیت‌هایی مورد اشاره قرار گرفته است که می‌تواند بخشی از راه‌کارهای تحقق این سیاست تلقی گردد؛ درحالی که قبل از هرگونه اقدامی لازم است درک و تبیین درستی از مفهوم سیاست انتقام سخت ارائه گردد تا مبتنی بر آن، بتوان راهبردها و راه‌کارهای لازم را در پیش گرفت و این، مسأله‌ای است که تاکنون در هیچ پژوهشی به این صورت مورد بررسی قرار نگرفته است.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به اینکه این مقاله به دنبال تبیین سیاست قطعی انتقام سخت مبتنی بر دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی است، از بهترین روش‌های موجود برای تحقق این هدف، روش تحلیل محتوای کیفی می‌باشد. این روش، ابزاری مناسب برای درک ایدئولوژی و مواضع سیاسی، اقتصادی و فرهنگی احزاب و افراد از طریق تحلیل و بررسی انواع اسناد منتشر شده می‌باشد (منوچهری و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۹۶). همان‌طور که از نام این روش مشخص است، این روش با تحلیل و آنالیز محتوا تلاش می‌کند داده‌هایی را از متن مورد بررسی استخراج کند. با این وجود چیزی که تحت عنوان تحلیل محتوا نام‌گذاری می‌گردد نوع خاصی از تحلیل است که با دیگر شیوه‌های برگرفته از

متن، متفاوت است (شیری و عظیمی، ۱۳۹۱: ۸۰). با توجه به مباحثی که گفته شد، تحلیل محتوا را می‌توان روشی دقیق و نظام‌مند برای مطالعه انواع متون دانست که برای تحلیل انواع منابع چاپی، دست‌نوشته‌ها، فیلم‌ها، تصاویر، سخنرانی‌ها و... مورد استفاده قرار می‌گیرد (سیدامامی، ۱۳۸۷: ۳۷۷). این روش در حالت کلی خود به دو دسته کمی و کیفی تقسیم‌بندی می‌شود؛ در روش تحلیل محتوای کمی بیشتر بر روی ظاهر، فراوانی و قابلیت کمی کردن محتوا تأکید می‌شود، درحالی که روش تحلیل محتوای کیفی که در این پژوهش نیز مورد استفاده قرار گرفته است، مبتنی بر مضامین پنهان متون و مصاحبه‌ها است و تلاش می‌شود معنای موجود در آن‌ها استنباط و استخراج گردد (مؤمنی‌راد و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹۵). مسأله مهم دیگری که در روش تحلیل محتوای کیفی اهمیت دارد، فرآیند پیاده‌سازی این روش بر مبنای دو منطق اسقرایی یا قیاسی می‌باشد. زمانی که محقق به دنبال بررسی یا آزمون یک نظریه یا مدل و فرضیاتی باشد، از منطق قیاسی استفاده می‌کند؛ اما اگر به دنبال دست‌یافتن به فهم جدید یا مدل و نظریه جدیدی در مورد یک مسأله خاص باشد، از منطق اسقرایی بهره می‌گیرد (مؤمنی‌راد و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹۶). در تحلیل محتوای کیفی از هر دو منطق اسقرایی و قیاسی استفاده می‌شود؛ اما در گام اول معمولاً به ساختن مقوله‌ها بر اساس منطق اسقرایی توجه می‌شود و بعد از آنکه حداقلی از مقوله‌ها ساخته شد، می‌توان از این مقوله‌ها به صورت قیاسی برای تحلیل مابقی متون استفاده کرد. پس در این روش بین مقوله‌های اسقرایی و قیاسی یک جریان رفت‌و برگشتی وجود دارد (منوچهری و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۹۷)؛ اما در این پژوهش، بیشتر بر رویکرد اسقرایی تأکید می‌شود، چراکه هدف از انجام این پژوهش، رسیدن به الگو و مدلی از سیاست انتقام سخت می‌باشد که لازمه آن، بررسی، کدگذاری و مقوله‌بندی بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی است؛ در واقع این پژوهش نوعی حرکت از جزء (جملات کلیدی) به کل (مقوله‌بندی و ارائه مدل) می‌باشد.

در نهایت، مراحل تحلیل محتوای کیفی و کدگذاری با رویکرد اسقرایی را می‌توان به صورت زیر مشاهده نمود:

شکل ۱. مراحل انجام تحليل محتوای کيفی (مؤمنی راد و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹۹)

شکل ۲. مراحل کدگذاری در تحليل محتوای کيفی با رویکرد استقرایی (مؤمنی راد و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۰۸).

نگاهی به منطقه غرب آسیا

منطقه خاورمیانه مشتمل بر حدود ۱۸ کشور بوده و کشورهای مهمی چون ایران، ترکیه، مصر و عربستان در این منطقه جغرافیایی قرار گرفته‌اند. این منطقه را می‌توان به پنج منطقه فرعی خلیج فارس و شبه جزیره عربستان، شمال آفریقا، بخش‌های شرقی مدیترانه، دریای سرخ و منطقه مدیترانه تقسیم نمود (شفیعی عربی، ۱۳۸۷: ۸۷). البته برخی نیز خاورمیانه را به دو بخش کمربند شمالی که غیرعرب هستند و کمربند جنوبی که عرب هستند تقسیم کرده‌اند که از نظر فرهنگی هم این طبقه‌بندی درست می‌باشد (احمدی و سایرین، ۱۳۷۸: ۳۳).

تصویر ۱. نقشه منطقه غرب آسیا (خاورمیانه)

به اعتقاد بسیاری از اندیشمندان، در میان مناطق ژئوپلیتیکی که نقش و جایگاه آن در عرصه نظام بین‌المللی ارتقا یافته، قسمت جنوب غربی آسیا و به‌ویژه منطقه خاورمیانه می‌باشد (اخباری و ایازی، ۱۳۸۶: ۳۷). این منطقه ۸۵ درصد مسلمانان جهان و بیش از ۶۵ درصد منابع نفتی و گازی دنیا (جدای از منابع زمینی و طبیعی دیگر) را دربرمی‌گیرد و به‌دلیل وجود مؤلفه‌هایی مانند تنوع و گستردگی قومی - مذهبی، اختلافات مرزی، حکومت‌هایی با اشکال مختلف و استقرار رژیم صهیونیستی در این منطقه، به یک کانون بحرانی در جهان تبدیل شده است (بیگدلی، ۱۳۸۵: ۶۲). هم‌چنین، این منطقه نقش مهمی در نظام دینی و عقیدتی جهان دارد و ادیان آسمانی یهودیت،

مسیحیت و اسلام از این منطقه برخاسته‌اند که این مسأله، نمایانگر نمایه مهمی از این هارتلند^۱ جهانی است (قامت، ۱۳۸۸: ۹۲). در واقع این منطقه استراتژیک، ویژگی‌های خاص و شاخصی را در خود جای داده است که مانند آن‌را در کمتر بخشی از جهان می‌توان پیدا کرد. این منطقه مهد تمدن و محل ظهور ادیان بزرگ آسمانی بوده و نژادهای گوناگون انسانی در آن زندگی می‌کنند (شفیعی عربی، ۱۳۸۷: ۸۸).

حضور آمریکا در منطقه غرب آسیا

براساس کلان‌پروژه «چالش قرن جهانی»^۲ که به‌وسیله «مؤسسه مطالعات استراتژیک ملی»^۳ دانشگاه دفاع ملی آمریکا و با پشتیبانی و حمایت «دپارتمان نیروی دریایی»^۴ این کشور تدوین شده است، راهبرد ملی کشورهای پیشرفته بدون توجه به منطقه خاورمیانه ناقص خواهد بود و در واقع این حضور ایجابی یا سلبی، از مهم‌ترین عناصر استراتژی ملی تمامی بازیگرانی است که قصد ایفای نقش در سطح جهانی دارند (اخباری و ایازی، ۱۳۸۶: ۴۹). به همین دلیل به گفته لاورنس کورب، در جهان نمی‌توان منطقه‌ای یافت که به‌اندازه خلیج فارس در استراتژی امنیت ملی آمریکا تأثیرگذار باشد (کورب، ۲۰۰۴: ۱۶۵)؛ لذا آمریکا در طول ۷۰ سال گذشته به‌صورت مستمر و با استفاده از روش‌های مداخله مستقیم تا کنترل از راه دور، در پی برقراری نظم مدنظر خود در جهان و مخصوصاً تسلط بر خاورمیانه بوده است (آهوئی، ۱۳۹۶: ۴۵). در واقع حضور و نفوذ گسترده این کشور در خاورمیانه را می‌توان در اوایل قرن بیستم و پس از پایان جنگ جهانی دوم مشاهده نمود که آمریکا توانست با به‌کارگیری قدرت نظامی و اقتصادی خود، جای انگلستان را گرفته و با خروج انگلستان از این منطقه (۱۹۷۱) قدرت بی‌چون‌وچرای خاورمیانه شود (پیشگاهی‌فرد و رحمانی، ۱۳۸۸: ۱۷۰).

در مقطع زمانی که از آن تحت عنوان دوره جنگ سرد یاد می‌شود، جهان شاهد دو قدرت بزرگ لیبرالیسم و سوسیالیسم بوده و جهان میان این دو قدرت جهانی تقسیم شده بود. در ابتدا حضور و نفوذ آمریکا در خاورمیانه به‌دلیل حضور و حمایت شوروی از بعضی کشورهای منطقه،

1. Heartland
2. World Century Challenge
3. National Institute for Strategic Studies
4. Navy Department

غالباً موردی و پراکنده و تابع چارچوب‌ها و محدودیت‌های نظام دوقطبی بود؛ جنگی که تأثیرات گسترده، طولانی و مخربی را بر روی این منطقه گذاشت (اسلاگلت، ۱۳۹۰: ۱۳۲). در نهایت با فروپاشی نظام دوقطبی که مبتنی بر بلوک‌بندی شرق و غرب بود، زمینه سیطره یک‌جانبه و مطلق آمریکا بر روابط بین‌الملل فراهم شد (پورقیومی، ۱۳۸۸: ۱۷۸)؛ اما اتمام جنگ سرد موقعیت استراتژیک مضاعفی به این منطقه داد و مسائل و حوادثی مانند ۱۱ سپتامبر، حمله نظامی آمریکا به افغانستان و عراق، بیداری اسلامی و خیزش‌های مردمی در کشورهای عربی، بحران‌های پیش‌آمده در کشورهای سوریه و یمن و هم‌چنین ظهور گروه‌های تروریستی هم‌چون داعش، اهمیت این منطقه را بیش از گذشته نمود (عباسی و طاهری، ۱۳۹۸: ۶). بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر، فرصت طلایی برای اجرای راهبرد جدید آمریکا در منطقه خاورمیانه فراهم شد و این کشور به بهانه مبارزه با تروریسم، بیش از پیش وارد میدان شده و در مقابل بازیگران فراملی و دولت‌های ملی که مخالف ارزش‌های آمریکایی بودند، صف‌آرایی کرد و با شعارهای جذاب و فریبنده‌ای مانند دموکراسی‌سازی و مقابله با تندروی و تروریسم، کشورهایی مانند عراق، افغانستان و ایران را محل تاخت‌وتاز مستقیم و غیرمستقیم خود قرار داد (پورقیومی، ۱۳۸۸: ۱۷۹).

البته باید این نکته را خاطر نشان نمود که به عقیده چامسکی و آشکار، نفت نقش محوری در سیاست‌های آمریکا در منطقه خاورمیانه داشته است. به عقیده چامسکی در صورتی که خاورمیانه منافع اصلی انرژی و نفت جهان را نداشت، آمریکایی‌ها دغدغه و حساسیتی نسبت به آن نداشتند. هر چند وی معتقد است این تلاش آمریکا برای تسلط بر خاورمیانه و نفت آن صرفاً برای مصرف خود نمی‌باشد، چراکه خود آمریکا یکی از بزرگترین کشورهای تولیدکننده نفت جهان می‌باشد؛ بنابراین هدف آن‌ها از این اقدام این است که خاورمیانه را به‌عنوان بزرگترین منبع نفت و انرژی دنیا تحت سلطه و کنترل خود داشته باشد؛ زیرا این مسأله می‌تواند ابزاری برای سلطه جهانی باشد (چامسکی و آشکار، ۱۳۸۸: ۱۰۴-۱۰۳). ژیلبر آشکار نیز بر این باور است با توجه به اینکه نفت، مرکز ثقل منافع مختلف استراتژیکی و اقتصادی است، کنترل آن اهمیت راهبردی داشته و در مقابل شرکا و رقبای آمریکا، می‌توان از آن به‌عنوان امتیازی مهم و تعیین‌کننده بهره گرفت (چامسکی و آشکار، ۱۳۸۸: ۱۰۸).

با توجه به مباحث مطرح شده و اهمیت مسأله، لازم است اختصاراً دو مفهوم طرح خاورمیانه بزرگ و جدید که توسط آمریکا و در ارتباط با این منطقه مطرح شد بررسی گردد.

پس از حادثه ۱۱ سپتامبر، آمریکا با شعار مبارزه با تروریسم، سیاست‌ها و راهبردهای جدیدی را برای خاورمیانه طراحی نمود و پس از یورش به کشورهای افغانستان و عراق و ایجاد تغییرات گسترده منطقه‌ای، سیاست‌های خود را در قالب طرح «خاورمیانه بزرگ»^۱ اعلام نمود (دارا و حامی کلواقی، ۱۳۹۲: ۶۷-۶۶). در واقع با توجه به وجود ۷۰ درصدی منابع انرژی جهان در این منطقه و نقاط پیرامونی آن، آمریکا به‌عنوان کشوری که از آن به‌عنوان قدرت هژمونی اقتصاد یاد می‌شود برای حفظ موقعیت خود و تسلط کامل بر منابع انرژی این مناطق، با الهام از طرح شیمون پرز رئیس سابق رژیم صهیونیستی و پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، طرح خاورمیانه بزرگ را اعلام کرد؛ طرحی که شامل خاورمیانه به‌علاوه بخش‌هایی از پاکستان، افغانستان، آسیای مرکزی، قفقاز جنوبی، شاخ آفریقا و بخش‌هایی از شمال آفریقا می‌شد و هدف از آن، تسلط قدرت‌های جهانی و در رأس آن‌ها آمریکا بر انرژی این منطقه بود که نتیجه آن رقابت‌ها و درگیری‌های شدید آمریکا و سایر قدرت‌ها با قدرت‌های منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای بوده است (شفیعی‌عربی، ۱۳۸۷: ۸۶-۸۵). در این طرح، آمریکایی‌ها به دنبال این بودند با براندازی دولت‌های به‌زعم خود شرور، دولت‌های همسو با منافع خود را جایگزین کنند؛ اما با گذشت زمان متوجه شدند نه تنها پروژه دولت‌سازی در خاورمیانه، باعث روی کار آمدن دولت‌های هم‌سو و فرمان‌بردار نشد، بلکه زمینه و فرصت لازم را برای به قدرت رسیدن دموکراتیک اسلام‌گرایان فراهم کرد که نتیجه آن، به‌خطرافتادن منافع راهبردهای این کشور در منطقه خاورمیانه بود. با شکست طرح خاورمیانه بزرگ و افزایش قدرت منطقه‌ای ج.ا.ایران، این کشور وارد فاز جدید سیاست‌های خاورمیانه‌ای خود یعنی طرح «خاورمیانه جدید»^۲ شد که با برنامه‌ریزی و عملیات حمله رژیم صهیونیستی به حزب‌الله لبنان رونمایی شد؛ لذا رویکردی سخت‌افزارانه و نظامی بالأخص در بخش خاورمیانه عربی و ایران بود (پورقیومی، ۱۳۸۸: ۱۸۸-۱۸۶). در مجموع می‌توان گفت که هدف اصلی آمریکا از انجام تغییرات بنیادین در منطقه خاورمیانه این بود که بتواند هژمونی خود را در این منطقه حفظ نماید؛ چراکه سیاست‌ها و

1. Greater Middle East
2. New Middle East

اقدامات آمریکا در چند دهه گذشته نتایج و پیامدهای مطلوبی که آمریکا به دنبال آن بود را نداشت و تدام سیاست‌های قبلی نیز برای این کشور دیگر امکان‌پذیر نبود (ارکمن، ۲۰۰۴: ۲۷). در مجموع اهداف آمریکا در منطقه غرب آسیا را می‌توان در این موارد احصا نمود: (۱) تضمین امنیت رژیم صهیونیستی، (۲) استراتژی مهار و انزوا بالأخص در قبال کشور ایران، (۳) تضمین امنیت صدور نفت از منطقه خاورمیانه به عنوان مهمترین نقطه تأمین انرژی جهان، (۴) پیشرفت فرآیند صلح خاورمیانه با محوریت صلح میان رژیم صهیونیستی و کشورهای منطقه بالأخص فلسطین، (۵) استراتژی آمریکا در جنگ علیه تروریسم و مقابله با اندیشه‌های دینی این منطقه و مدرن کردن جوامع اسلامی از طریق اشاعه فرهنگ غربی، (۶) دموکراتیزه کردن منطقه خاورمیانه و الزام به رعایت منشور حقوق بشر بالأخص از سال ۲۰۰۲ که هدف اصلی آن یک‌دست‌سازی فرهنگی در تمام جهان و به‌ویژه در منطقه پر تشتت خاورمیانه بود و (۷) جلوگیری از گسترش و تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی (بیگدلی، ۱۳۸۵: ۶۸-۶۵).

تبیین سیاست انتقام سخت

برای درک سیاست انتقام سخت لازم است ابتدا پیشینه تقابل تمدنی جمهوری اسلامی ایران با آمریکا مورد بحث قرار گرفته، سپس لایه‌های اصلی سیاست انتقام سخت و راهبردهای تحقق آن مورد بررسی قرار گیرد.

بعد از پایان دوره جنگ سرد و آغاز یک‌جانبه‌گرایی آمریکا در عرصه بین‌المللی، نه تنها اهمیت این منطقه کاهش نیافت که با ظهور قدرت‌های جدید منطقه‌ای و تعارض و تضاد منافع آن‌ها با آمریکا، عمق راهبردی این منطقه بیش از گذشته افزایش یافت که در این میان پیروزی انقلاب اسلامی و ازین رفتن پایگاه و ژاندارم مطمئن آمریکا در منطقه، چالش‌های جدیدی را برای ابرقدرتی آمریکا ایجاد کرد و صدور انقلاب اسلامی و تسری آن به کشورهای دیگر منطقه، منافع خاورمیانه‌ای آمریکا را بیش از پیش با خطر جدی مواجه کرد (دارا و حامی کلواقی، ۱۳۹۲: ۶۲). لذا می‌توان ایران را چالش اصلی آمریکا در خاورمیانه دانست (بیگدلی، ۱۳۸۵: ۶۵)؛ مسأله‌ای که چامسکی نیز این به آن اذعان دارد: «از دید واشنگتن، ایران باید مجازات شود چون در سال ۱۹۷۹ از قیمومیت آمریکا خارج شده است ... به هر حال ایران پل‌های ارتباطی خود با آمریکا را در سال ۱۹۷۹ قطع کرد و این جنایتی است که باید به‌خاطر ارتکاب آن مجازات شود» (چامسکی

و آشکار، ۱۳۸۸: ۲۱۶-۲۱۵). در مجموع باید گفت که رفتارهای نظام سیاسی حاکم در ایران با بخش مهمی از منافع آمریکا در تضاد دائمی است و با توجه به جایگاه سیاسی، اقتصادی، ایدئولوژیکی و امنیتی ایران در منطقه خاورمیانه و بالأخص خلیج فارس، امکان هرگونه تغییر از بالا بدون توجه به این جایگاه و قدرت جبهه مقاومت و ابزارهای ایدئولوژیکی، سیاسی، امنیتی و انرژی که در اختیار ج.ا.ایران است، ناممکن می‌باشد (پوراحمدی، ۱۳۸۸: ۵۱).

اما تغییرات ایجادشده در سیاست بین‌الملل بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر و حمله نظامی آمریکا به افغانستان در سال ۲۰۰۱ و سپس لشکرکشی آن به عراق در سال ۲۰۰۳، محیط فوری امنیتی ایران را با تهدیدات جدی و مهمی روبرو کرد (پوراحمدی و موسوی نیا، ۱۳۸۵: ۲۵) و باعث شد تقابل ایران و آمریکا به صورت نزدیک‌تر و با شکلی پیچیده‌تر ادامه یابد و درنهایت با شهادت سرلشگر قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس ایران، وارد مرحله جدیدی شد که نتیجه آن اعلام سیاست قطعی «انتقام سخت» و راهبرد «اخراج آمریکا» از منطقه به شکلی کاملاً جدی‌تر بود.

با توجه به کدگذاری بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی بعد از ترور شهید سلیمانی، یافته‌های به‌دست آمده در چهار بخش آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی، ابعاد عمومی و اختصاصی انتقام ترور ایشان، لایه‌بندی سیاست انتقام سخت و درنهایت، راهبردهای تحقق لایه اصلی این انتقام ارائه و تحلیل می‌گردد.

۱- آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی:

جدول ۱. کدگذاری و مقوله‌بندی آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برجسب‌ها	جملات کلیدی
آثار حیات سردار سلیمانی	خنثی‌سازی نقشه‌های دشمن	خنثی‌سازی نقشه‌های دشمن در منطقه با تدبیر و شجاعت سردار سلیمانی	یک نمونه از تدبیر و شجاعت او (شهید سلیمانی) که دشمنان او خوب می‌دانند - شاید بعضی از دوستان ندانند - این بود که او به کمک ملت‌های منطقه یا با کمک‌هایی که به ملت‌های منطقه کرد، توانست همه نقشه‌های ناشروع آمریکا را در منطقه غرب آسیا خنثی کند.
آثار حیات سردار	خنثی‌سازی نقشه‌های	خنثی‌شدن نقشه‌های	نقشه آمریکا در عراق، در سوریه و در

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / پرچسب‌ها	جملات کلیدی
سلیمانی	دشمن	آمریکا در منطقه توسط سردار سلیمانی	لبنان، به کمک و فعالیت این شهید عزیز خشتی شد.
آثار حیات سردار سلیمانی	بیداری ملت‌های منطقه	نقش سردار سلیمانی در بیداری ملت‌های منطقه غرب آسیا	ملت‌ها به‌حمدالله بیدارند، ملت‌ها امروز بیدارند؛ ولی نقش شهید عزیز (شهید سلیمانی) و رفقای محلی این شهید بی‌بدیل بود.
آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی	بیداری ملت‌های مسلمان	بیداری کشورهای اسلامی توسط سردار سلیمانی	شهید سلیمانی با حرکات خود و بالأخره با شهادت خود، اسم رمز برانگیختگی و بسیج مقاومت در دنیای اسلام شد.
آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی	شکست استکبار	شکست استکبار توسط سردار سلیمانی در زمان حیات و شهادت ایشان	شهید سلیمانی هم در زمان زنده‌بودنش استکبار را شکست داد، هم با شهادتش شکست داد؛ در زمان زنده‌بودنش استکبار را شکست داد، پس از شهادت هم دشمنان را شکست داد.
آثار شهادت سردار سلیمانی	انتقام سخت	عدم توقف اقدامات سردار سلیمانی بعد از شهادت و گرفتن انتقام سخت از عوامل ترور ایشان	با رفتن او (سردار سلیمانی) به حول و قوه الهی کار او و راه او متوقف و بسته نخواهد شد؛ ولی انتقام سختی در انتظار جنایتکارانی است که دست پلید خود را به خون او و دیگر شهدای حادثه دیشب آلودند.
آثار شهادت سردار سلیمانی	پیروزی نهایی مقاومت	بین‌المللی بودن چهره سردار سلیمانی در جبهه مقاومت و ادامه‌دار بودن مسیر ایشان	شهید سلیمانی چهره بین‌المللی مقاومت است و همه دل‌بستگان مقاومت، خون‌خواه او‌یند. همه دوستان - و نیز همه دشمنان - بدانند خطّ جهاد مقاومت با انگیزه مضاعف ادامه خواهد یافت و پیروزی قطعی در انتظار مجاهدان این راه مبارک است.
آثار شهادت	زنده‌بودن انقلاب در	شهادت سردار	شهادت او (شهید سلیمانی)، زنده‌بودن

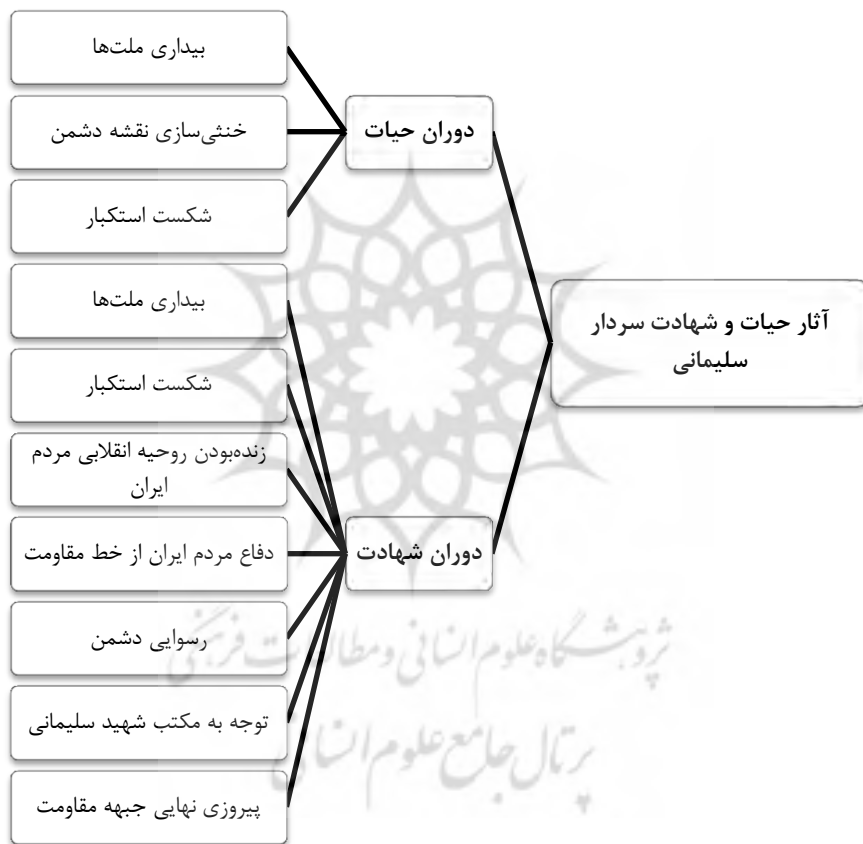
مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برچسب‌ها	جملات کلیدی
سردار سلیمانی	ایران	سلیمانی مؤلفه‌ای مهم در نمایش زنده‌بودن انقلاب	انقلاب در کشور ما را به رخ همه دنیا کشید... شهادت او نشان داد که انقلاب زنده است.
آثار شهادت سردار سلیمانی	رسوایی دشمن	یوم‌الله‌بودن شهادت سردار سلیمانی و بی-آبروکردن استکبار و آمریکا	خود این شهادت بزرگ هم-اینکه حالا مربوط به تشییع بود - خود این شهادت هم یکی از آیات قدرت الهی است؛ رسوایی دولت آمریکا، دولت بی‌آبروی آمریکا، رسوایی این دولت را رقم زد.
آثار شهادت سردار سلیمانی	توجه عملی به راه و مکتب شهید سلیمانی	مکتب‌بودن شهید سلیمانی و لزوم توجه به آن به‌عنوان یک مسیر الهی و انقلابی	ما به حاج قاسم سلیمانی - شهید عزیز - و به ابومهدی - شهید عزیز - به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به آن‌ها به چشم یک مکتب نگاه کنیم. سردار شهید عزیز ما را با چشم یک مکتب، یک راه، یک مدرسه درس‌آموز، با این چشم نگاه کنیم؛ آن وقت اهمیت این قصیه روشن خواهد شد.
آثار شهادت سردار سلیمانی	دفاع از مقاومت	دفاع ملت ایران از خط مجاهدت و مقاومت	ملت ایران نشان داد که از خط مجاهدت شجاعانه دفاع می‌کند، ملت ایران نشان داد که به نمادهای مقاومت عشق می‌ورزد، ملت ایران نشان داد که طرفدار مقاومت است، طرفدار تسلیم نیست.

با بررسی بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی می‌توان گفت حیات و شهادت سردار سلیمانی آثار و نتایج مهمی داشته است. سردار سلیمانی در طول حیات با اقدامات خویش سبب بیداری ملت‌های مسلمان شده و همین امر باعث خنثی‌سازی نقشه دشمن و درنهایت شکست جبهه استکبار به سرکردگی آمریکا در منطقه شده است.

اما شهادت سردار سلیمانی هم چون دوران حیات ایشان نیز آثار و برکات مهمی برای منطقه و جبهه مقاومت داشته است. با مشاهده حوادث بعد از شهادت ایشان، هم‌چنان شاهد بیداری روز-

افزون ملت‌های مسلمان و در نتیجه شکست سیاست‌های استکباری دشمن هستیم و علاوه بر این، حوادث بعد از شهادت ایشان نشان‌گر زنده‌بودن روحیه انقلابی مردم ایران و دفاع آن‌ها از خط مقاومت و هم‌چنین رسوایی و بی‌آبرویی دشمن و ادعاهای واهی آن هستیم. در نهایت این شهادت بزرگ باعث توجه جدی به مسیر و اقدامات ایشان به‌مثابه یک مکتب شده و پیروزی نهایی جبهه مقاومت را در پی خواهد داشت.

شکل ۳. آثار حیات و شهادت سردار سلیمانی مبتنی بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

۲- بعد عمومی و مردمی انتقام ترور سردار شهید سلیمانی:

جدول ۲. کدگذاری و مقوله‌بندی بعد عمومی انتقام ترور سردار شهید سلیمانی

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهيم / برچسب‌ها	جملات کلیدی
بعد عمومي انتقام ترور سردار سليمانی	دشمن شناسی	دشمن شناسی و نحوه مقابله با اقدامات دشمن وظیفه مردم در مقابل شهادت سردار سليمانی	آنچه وظیفه ما (در مقابل شهادت سردار سليمانی) به‌عنوان مردم، به‌عنوان آحاد جمهوری اسلامی است: اولاً دشمن شناسی است ... مردم بایستی هم دشمن را بشناسند، هم شیوه‌های کاری دشمن را بدانند، هم باید نحوه مقابله با این شیوه‌ها را بدانند.
بعد عمومي انتقام ترور سردار سليمانی	دشمن شناسی	لزوم شناخت دقیق دشمن اعم از دولت‌ها و مجموعه دستگاه استخبار	دشمن را بشناسیم. من این را به‌طور قاطع می‌گویم: دشمن عبارت است از آمریکا، رژیم صهیونیستی و دستگاه استخبار؛ دستگاه استخبار فقط آمریکا نیست، فقط دولت‌ها نیستند؛ یک مجموعه‌ای از کمپانی‌ها و غارتگران دنیا و ستمکاران دنیا و مانند این‌ها هستند که با هر مرکزی که با ستم و غارتگری مخالف باشد مخالفند؛ دشمن این‌ها هستند.
بعد عمومي انتقام ترور سردار سليمانی	دشمن شناسی	لزوم شناخت درست دشمن نقشه اساسی آن و راه‌های مقابله با آن	در شناخت دشمن نباید اشتباه کرد؛ اگر این را دانستیم، راه مقابله نقشه دشمن را هم اگر دانستیم موفق می‌شویم. نقشه دشمن این است که جوانان ما را، مردم ما را در بخش‌های گوناگون دچار خلل در عظم و اراده کند؛ نقشه اساسی دشمن این است؛ تردیدافکنی در ایمان مردم و در عزم راسخ مردم؛ یعنی همان دو عنصری که عرض کردم؛ دو کلید واژه ایمان و غیرت دینی.

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برچسب‌ها	جملات کلیدی
بعد عمومی انتقام ترور سردار سلیمانی	دشمن شناسی	شیوه‌های کاری دشمن برای مقابله با قدرت دفاعی و تهاجمی جمهوری اسلامی ایران	تردیدافکنی در ایمان و غیرت دینی مردم آن چیزی است که دشمن دنبال آن است؛ می‌دانند که اگر چنانچه این اتفاق افتاد، قدرت تهاجمی و حتی قدرت دفاعی جمهوری اسلامی ایران هم تحت تأثیر قرار خواهد گرفت و از بین خواهد رفت؛ لذا دارند توطئه می‌کنند.
بعد عمومی انتقام ترور سردار سلیمانی	دشمن شناسی	لزوم شناخت نقشه دشمن و راه‌های مقابله با آن‌ها	نقشه دشمن را باید فهمید؛ در مقابل این نقشه هم بایستی آن نقاط اساسی را مورد نظر داشت. نقاط اساسی عبارت است از مبانی فکری - چه مبانی فکری اسلامی، چه مسائل مربوط به انقلاب - و وحدت ملی؛ این وحدتی که خوشبختانه در زیر تابوت پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه ایشان در بین مردم دیده شد، باید محفوظ بشود، محفوظ بماند؛ جهت‌گیری مردم باید این جهت‌گیری باشد؛ جهت-گیری انقلاب.
بعد عمومی انتقام ترور سردار سلیمانی	دشمن شناسی	دائمی و ذاتی بودن دشمنی و میل همیشگی آن‌ها به ضربه زدن	دشمنی این جبهه دشمنی که نام بردم، موسمی و فصلی نیست؛ این دشمنی، یک دشمنی ذاتی است، همیشگی است، هر وقت بتوانند ضربه بزنند می‌زنند.

طبق یافته‌های به دست آمده در وهله اول و به صورت عمومی، آحاد جامعه ایران نسبت به ترور شهید سلیمانی یک وظیفه مهم دارند که همان مسأله «دشمن شناسی» می‌باشد. اما دشمن شناسی خود سه رکن اصلی دارد: الف) شناخت دشمن، ب) آشنایی با شیوه‌های کاری دشمن و ج) مقابله با شیوه‌های کاری دشمن.

تبيين سياست «انتقام سخت» براساس ديدگاه‌هاي رهبر معظم انقلاب اسلامي

در بحث شناخت دشمن آنچه که اهميت دارد اين است که علاوه بر شناخت دولت‌هاي استکباري، کل مجموعه استکبار (با در نظر گرفتن کمپاني‌ها و تمام ساختارهاي استکباري) نيز شناخته شود و فراموش نشود که دشمني استکبار دائمي و ذاتي است. هم‌چنين در بحث آشنائي با شيوه‌هاي کاري دشمني نيز بايد توجه داشت که شيوه اصلي دشمن، ترديدافکني در دو عنصر مهم ايمان و غيرت ديني مردم مي‌باشد که براي مقابله با اين شيوه‌ها لازم است جهت گيري مردم در تمامي عرصه‌ها انقلابي باشد و وحدت ملي حفظ گردد.

شکل ۴. ارکان بعد عمومي انتقام ترور سردار شهيد سليماني مبتني بر بيانات رهبر معظم انقلاب اسلامي

۳- بعد اختصاصي انتقام ترور سردار شهيد سليماني (لايه‌هاي سياست قطعي انتقام سخت):

جدول ۳. کدگذاري و مقوله‌بندي لايه‌هاي بعد اختصاصي انتقام ترور سردار شهيد سليماني

مقوله‌ها	زير مقوله‌ها	مفاهيم / برجسب‌ها	جملات کليدي
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	حمله موشکي سپاه (سييلي اوليه)	يوم‌الله بودن حمله موشکي سپاه به پايگاه آمريکايي عين‌الاسد	آن روزي هم که موشک‌هاي سپاه پاسداران انقلاب اسلامي، پايگاه آمريکايي را درهم کوبيد؛ آن روز هم يکي از ايام‌الله است.

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برجسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	حمله موشکی سپاه به پایگاه عین‌الاسد در پاسخ به شهادت سردار سلیمانی	یک نکته قابل توجه این است که خب حالا وظیفه ما چیست؛ بالأخره یک حادثه مهمی اتفاق افتاده است؛ بحث انتقام و مانند این حرف‌ها، بحث دیگری است؛ حالا یک سیلی‌ای (حمله موشکی سپاه به پایگاه عین‌الاسد) دیشب به این‌ها زده شد.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	لگدمال شدن ابهت و آبروی آمریکا با حمله موشکی به عین‌الاسد	سپاه ایران ضربه متقابلی علی‌العجاله زد و پایگاه آمریکایی را با موشک‌های خود درهم کوبید و ابهت و آبروی آن دولت ظالم و متکبر را لگدمال کرد.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	سیلی حمله موشکی سپاه به پایگاه آمریکایی	خب برادرها (سپاه) یک سیلی (حمله موشکی به عین‌الاسد) زدند.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	ضربه حیثیتی به هیبت ابرقدرتی آمریکا در پی حمله موشکی سپاه به پایگاه عین‌الاسد	پاسخ قدرتمندانه سپاه هم در خور تدبیر است. این یوم‌الله تشییع جنازه و شهادت بزرگ شهید عزیز یک طرف قضیه است، عکس‌العمل و واکنش قدرتمندانه سپاه هم طرف دیگر قضیه است، آن هم در خور تدبیر است. این ضربه به آمریکا بود، البته ضربه نظامی بود، ضربه مؤثر نظامی بود، اما مهم‌تر و بالاتر از ضربه نظامی، ضربه حیثیتی بود، ضربه به هیبت ابرقدرتی آمریکا بود.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	ضربه حیثیتی به ابهت آمریکا و عدم امکان جبران آن برای دشمن	آمریکا سال‌هاست در سوریه، در عراق، در لبنان، در افغانستان ضربه می‌خورد، از دست قدرتمند مقاومت ضربه می‌خورد لکن این ضربه از همه آن‌ها بالاتر بود؛ این ضربه، ضربه حیثیتی بود، ضربه به ابهت آمریکا بود؛ این ضربه با هیچ چیزی جبران نمی‌شود.

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برجسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه (سیلی اولیه)	یوم‌الله بودن و تاریخ‌ساز بودن حمله موشکی سپاه به پایگاه عین‌الاسد	این‌ها (حمله موشکی سپاه به عین‌الاسد) روزهای عطف تاریخند، روزهای تاریخ-سازند، روزهای عادی نیستند اینها. اینکه یک نیرویی، یک ملتی، این قدرت را دارد، این توان روحی را دارد که به یک قدرت متکبر زورگوی عالم این جور سیلی بزند، نشان‌دهنده دست قدرت الهی است، پس آن روز جزو ایام‌الله است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	حمله موشکی سپاه + تشیع میلیونی مردم (سیلی اولیه + سیلی سخت)	زنده‌تر شدن یوم‌الله- های تشیع سردار سلیمانی و حمله موشکی سپاه	حادثه یوم‌الله تشیع جنازه شهید و حادثه یوم‌الله درهم‌کوبیدن پایگاه آمریکایی از ذهن این مردم نخواهد رفت و روزبه‌روز ان شاءالله زنده‌تر خواهد شد.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	تشیع میلیونی سردار سلیمانی (سیلی سخت)	یوم‌الله بودن حضور پرشور و میلیونی مردم ایران و عراق در تشیع سردار شهید سلیمانی	یوم‌الله یعنی چه؟ یعنی آن روزی که دست قدرت خدا را انسان در حوادث مشاهده می‌کند؛ آن روزی که ده‌ها میلیون در ایران و صدها هزار نفر در عراق و بعضی کشورهای دیگر به پاس خون فرمانده سپاه قدس به خیابان‌ها آمدند و بزرگترین بدرقه جهان را شکل دادند، این یکی از ایام‌الله است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	تشیع میلیونی سردار سلیمانی (سیلی سخت)	فریاد انتقام مردم در تشیع سردار سلیمانی سوخت حقیقی موشک‌های سپاه	این فریاد انتقامی که از مردم شنیده شد در سرتاسر کشور، در واقع این فریاد انتقام، سوخت حقیقی موشک‌هایی بود که پایگاه آمریکایی را زیرورو کرد.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	تشیع میلیونی سردار سلیمانی (سیلی سخت)	عجیب و فراموش- نشدنی بودن تشیع میلیونی سردار سلیمانی	این تشیعی که در ایران شد، تشیع عجیب و واقعاً فراموش‌نشدنی بود و هم‌چنین تشیع میلیونی که در عراق شد.

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برجسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	تشییع میلیونی سردار سلیمانی (سیلی سخت)	تشییع عظیم سردار سلیمانی اولین سیلی سخت به آمریکا	آنچه در شهادت او اتفاق افتاد، اولین سیلی سختی بود که به آمریکا زده شد و تا آن زمان مهم‌ترین سیلی به آمریکا همین حرکت عظیم مردمی بود که انجام گرفت.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	مقابله با حضور آمریکا در منطقه در پاسخ به ترور سردار سلیمانی	آنچه در مقام مقابله مهم است این است که بایستی حضور فسادانگیز آمریکا در این منطقه منتهی بشود؛ تمام بشود.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	عدم مقبولیت حضور آمریکا در منطقه از سوی ملت‌ها و دولت‌های مردمی	این منطقه قبول نمی‌کند حضور آمریکا را در کشورهای منطقه؛ ملت‌های منطقه قبول نمی‌کنند، دولت‌های برخاسته از ملت‌ها قبول نمی‌کنند بدون تردید.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	تمجید مصوبه پارلمان عراق مبنی بر اخراج آمریکا از عراق	مصوبه پارلمان عراق هم که پریروز تصویب شد مصوبه بسیار خوبی بود که مصوبه اخراج آمریکا از عراق بود.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	اخراج آمریکا تنبیه اصلی ترور سردار سلیمانی	تنبیه اصلی او (آمریکا) اخراج از منطقه است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	بیداری ملت‌های منطقه و نجات یافتن منطقه از سلطه استکباری آمریکا	ملت‌های منطقه بیدار شده‌اند، توانایی ایران در مقاومت بلندمدت در برابر خباثت‌های آمریکا تأثیر خود را در فضای عمومی منطقه و روحیه ملت‌ها گذاشته است، سرنوشت منطقه، نجات از سلطه استکباری آمریکا و رهایی فلسطین از حاکمیت بیگانگان صهیونیست است.

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برچسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	غلبه نرم‌افزاری + اخراج آمریکا از منطقه (سیلی سخت‌تر)	غلبه نرم‌افزاری بر استکبار و اخراج آمریکا از منطقه سیلی‌های سخت‌تر به دشمن	سیلی سخت‌تر عبارت است از غلبه نرم‌افزاری بر هیمنه پوچ استکبار؛ این سیلی سخت به آمریکا است که باید زده بشود، بایستی جوانان انقلابی ما و نخبگان مؤمن ما با همت، این هیمنه استکباری را بشکنند و این سیلی سخت را به آمریکا بزنند این یک؛ یکی هم اخراج آمریکا از منطقه است که این همت ملت‌ها و سیاست‌های مقاومت را می‌طلبد که بایستی این کار را انجام بدهند؛ این سیلی سخت است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	خونخواهی (سیلی نهایی)	محفوظ و حتمی بودن انتقام از آمرین و قاتلین سردار سلیمانی در اولین زمان ممکن	اینها (سیلی، سیلی سخت و سیلی سخت-تر) غیر از انتقام از قاتل است؛ این‌هایی که گفتیم مربوط به مجموع استکبار و آمریکاست؛ قاتل سلیمانی و آمر به قتل سلیمانی باید انتقام‌شان را پس بدهند؛ آن به‌جای خودش محفوظ است ... هم آمر، هم قاتل، بدانند که در هر زمان ممکن، هر وقت که ممکن شد- ما دنبال وقت ممکن هستیم - باید انتقام‌شان را پس بدهند.

اما علاوه بر بعد عمومی و مردمی انتقام ترور شهید سلیمانی، بعد اصلی و اختصاصی این انتقام را می‌توان تحت عنوان سیاست قطعی انتقام سخت نام‌گذاری نمود. براساس این سیاست مهم و قطعی که بعد از شهادت سردار سلیمانی، توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی و در چند مقطع زمانی اعلام شد، می‌توان گفت که این سیاست چهار لایه اصلی دارد:

لایه اول سیاست انتقام سخت، حمله موشکی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در تاریخ ۱۸ دی ماه ۱۳۹۸ می‌باشد. این بخش که به‌لحاظ اهمیت «سیلی اولیه» به دشمن بود، ضربه‌ای غیرقابل جبران به ابهت و آبروی آمریکا وارد نمود و باعث ازبین‌رفتن آبروی این

دشمن مستکبر در تمام دنیا و بالاخص منطقه غرب آسیا شد که به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی از یوم‌الله‌های مهم بعد از شهادت سردار سلیمانی بود.

لایه دوم این سیاست حضور پرشور و میلیونی مردم مناطق مختلف دنیا بالاخص ایران در مراسمات بزرگداشت و تشییع پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه ایشان بود. این مسأله عجیب و فراموش‌نشدنی نه تنها باعث وارد آمدن «سیلی سخت» بر پیکره و آبروی دشمن شد که حتی به عنوان یک یوم‌الله بزرگ، نشان‌گر اراده عمومی مردم ایران در حمایت از حمله موشکی سپاه به پایگاه آمریکا بود و به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی همین حضور و درخواست مردم، سوخت حقیقی موشک‌های سپاه برای حمله به پایگاه عین‌الاسد بود.

لایه سوم که مهم‌ترین لایه این سیاست است، «سیلی سخت‌تر» را بر روی استکبار و آمریکا وارد نمود و شامل دو مقوله مهم می‌باشد؛ مقوله اول غلبه نرم‌افزاری بر هیمنه پوچ استکبار است و مقوله دوم نیز اخراج آمریکا از منطقه غرب آسیاست که لازمه آن بیداری هرچه بیشتر ملت‌های منطقه و همکاری همه‌جانبه آن‌ها برای رهایی از شر سلطه استکبار و ایادی آن می‌باشد.

درنهایت لایه چهارم این سیاست، انتقام از آمرین و عاملین شهادت سردار سلیمانی در اولین فرصت ممکن است. درواقع باید گفت که بحث خون‌خواهی ایشان در کنار سایر اقدامات زیربنایی و اساسی هم‌چنان به قوت خود باقی است و به‌نظر می‌رسد این لایه، «سیلی نهایی» انتقام ترور سردار شهید سلیمانی می‌باشد.

• حمله موشکی سپاه پاسداران به پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در عراق	لایه اول (سیلی اولیه)
• حضور میلیونی مردم در تشییع پیکر مطهر شهید سلیمانی در ایران و عراق	لایه دوم (سیلی سخت)
• غلبه نرم‌افزاری بر هیمنه پوچ استکبار	لایه سوم
• اخراج آمریکا از منطقه غرب آسیا	(سیلی سخت‌تر)
• خون‌خواهی و انتقام از قاتلین و آمرین به قتل شهید سلیمانی و همراهان ایشان	لایه چهارم (سیلی نهایی)

شکل ۵. لایه‌بندی سیاست قطعی انتقام سخت مبتنی بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

۴- راهبردهای تحقق لایه اصلی سیاست انتقام سخت:

جدول ۴. راهبردهای تحقق لایه اصلی سیاست انتقام سخت (غلبه نرم‌افزاری + اخراج آمریکا از منطقه)

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برجسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی شدن (ناظر به غلبه نرم- افزاری)	قوی شدن کشور علاج و راه مقابله با ضربه و دشمنی استکبار	علاجش (مقابله با ضربه دشمن) این است که ما خودمان را قوی کنیم؛ قوی از لحاظ نظامی، قوی از لحاظ امنیتی، قوی از لحاظ سیاسی، قوی از لحاظ اقتصادی، از جهات مختلف خودمان را قوی کنیم که دشمن نتواند ضربه بزند.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی شدن (ناظر به غلبه نرم- افزاری)	قوی شدن تنها راه پیش پای ملت ایران	ملت عزیز ایران باید همت‌شان این باشد که قوی بشوند، تنها راه پیش پای ملت ایران عبارت است از قوی شدن؛ باید تلاش کنیم قوی بشویم.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی شدن (ناظر به غلبه نرم- افزاری)	قوی شدن همه‌جانبه در عرصه‌های مختلف نظامی، اقتصادی و علمی به پشتوانه حضور مردم	ما به حمدالله دارای قدرتییم و به توفیق الهی قوی‌تر هم خواهیم شد. البته قدرت فقط قدرت نظامی نیست ... اقتصاد کشور باید قوی شود ... جهش علمی و فناوری باید ادامه پیدا کند؛ پشتوانه همه این‌ها هم حضور مردم عزیزمان در صحنه است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی شدن (ناظر به غلبه نرم- افزاری)	تلاش مردم و مسئولین برای قوی شدن با اتحاد، صبر، استقامت و کار سخت و دوری از تنبلی	باید ملت ایران و مسئولین کشور تلاش- شان برای قوی شدن کشور و قوی شدن ملت باشد. با اتحاد، با حضور، با صبر و استقامت و با کار سخت و پرهیز از تنبلی؛ این اگر محقق شد، به توفیق الهی، به فضل الهی ملت ایران در آینده نه‌چندان دوری آن‌چنان خواهد شد که دشمنان حتی جرأت تهدید هم پیدا نکنند.

نشریه علمی آفاق امنیت

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	مفاهیم / برچسب‌ها	جملات کلیدی
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی‌شدن (ناظر به غلبه نرم‌افزاری)	وظیفه همگانی ملت و مسئولین جهت قوی‌شدن در ابعاد مختلف اقتصادی، علمی، فناوری و نظامی	به مسئولین کشور و ملت عزیزمان می‌خواهم توصیه بکنم که سعی کنند قوی بشوند؛ باید قوی بشوید؛ هم در اقتصاد قوی بشوید، هم در علم قوی بشوید، هم در فناوری باید قوی بشوید، هم در دفاع نظامی باید قوی بشوید.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد قوی‌شدن (ناظر به غلبه نرم‌افزاری)	لزوم قوی‌شدن جمهوری اسلامی ایران برای ایجاد بازدارندگی حداکثری در مقابل دشمن و استکبار	باید قوی بشوید. تا قوی نشوید دشمن‌ها به شما طمع خواهند کرد، به شما تعرض خواهند کرد، تجاوز خواهند کرد ... من خودم تا توان دارم و تا توفیق از طرف پروردگار داشته باشم، این قضیه را دنبال می‌کنم؛ مسئولین هم موظفند دنبال کنند.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد همکاری‌های جهان اسلام (ناظر به اخراج آمریکا)	تفرقه میان کشورهای اسلامی عامل عزت و پیشتازی دشمن	دشمنان شما و ما می‌خواهند اقتصاد خود را با منابع کشورهای ما، عزت خود را با ذلت ملت‌های ما و صدرنشینی خود را با تفرقه ما تأمین کنند، می‌خواهند ما و شما را به دست خودمان نابود کنند.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد همکاری‌های جهان اسلام (ناظر به اخراج آمریکا)	بیداری ملت‌های مسلمان و نترسیدن از دشمن	دنیای اسلام باید صفحه جدیدی بگشاید، وجدان‌های بیدار و دل‌های مؤمن باید اعتماد به نفس را در ملت‌ها بیدار کنند و همه بدانند که تنها راه نجات ملت‌ها تدبیر و استقامت و نترسیدن از دشمن است.
بعد اختصاصی انتقام ترور سردار سلیمانی	راهبرد همکاری‌های جهان اسلام (ناظر به اخراج آمریکا)	لزوم همکاری و وحدت تمامی ملت‌های منطقه برای اخراج آمریکا	همت ملت‌ها باید زمان رسیدن به این مقصود (اخراج آمریکا از منطقه) را نزدیک کند. جهان اسلام باید عوامل تفرقه را بزدايد.

تبيين سياست «انتقام سخت» براساس ديدگاه‌هاي رهبر معظم انقلاب اسلامي

مقوله‌ها	زيرمقوله‌ها	مفاهيم / برچسب‌ها	جملات كليدي
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد وحدت علما (ناظر به اخراج آمرিকা)	وحدت علمای دين عامل كشف سبک زندگی نوین اسلامي	وحدت علمای دين، راه‌حل‌های اسلامي برای سبک زندگی نوین اسلامي را كشف می‌کند.
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد همکاری‌های دانشگاهی (ناظر به اخراج آمریکا)	تأثير همکاری دانشگاه‌های کشورهای اسلامي در ارتقای علم	همکاری دانشگاه‌های ما علم و فناوری را ارتقا بخشيده و زیربنای تمدن جدید را خواهد ساخت.
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد هماهنگی‌های رسانه‌ای (ناظر به اخراج آمریکا)	اصلاح ریشه‌ای فرهنگ عمومي از طریق هماهنگی رسانه‌ای	هماهنگی رسانه‌های ما (کشورهای اسلامي) فرهنگ عمومي را از ریشه اصلاح خواهد کرد.
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد همکاری‌های نظامي (ناظر به اخراج آمریکا)	دورشدن منطقه از جنگ با ارتباط نیروهای مسلح	ارتباط نیروهای مسلح ما جنگ و تجاوز را از همه منطقه دور خواهد کرد.
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد همکاری‌های اقتصادي (ناظر به اخراج آمریکا)	رهاشدن اقتصاد کشورهای اسلامي با ارتباط میان بازار آنها	ارتباط بازارهای ما، اقتصاد کشورهای مان را از سلطه کمپانی‌های غارتگر بیرون خواهد آورد.
بعد اختصاصي انتقام ترور سردار سليماني	راهبرد گردشگری و سفرهای مردمی (ناظر به اخراج آمریکا)	ایجاد وحدت و همدلی از طریق گردشگری میان ملت‌های مسلمان	رفت و آمدها و سفرهای مردم ما، همزبانی، همدلی، وحدت و دوستی به ارمغان خواهد آورد.

همان‌گونه که دیده شد در لایه‌بندی سياست قطعي انتقام سخت، مهم‌ترین لایه مربوط به لایه سوم بود که دربرگیرنده دو مقوله اصلي غلبه نرم‌افزایی بر استکبار و اخراج آمریکا از منطقه است.

اما جهت تحقق این موارد نیاز به راهبردهایی است که مبتنی بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی استخراج گردیده است.

جهت تحقق غلبه نرم‌افزاری بر هیمنه استکبار راهبرد اصلی «قوی‌شدن» جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف نظامی، اقتصادی، سیاسی، علمی و فناوری و ... است و لازمه این قوی‌شدن تلاش و حضور مؤثر و همه‌جانبه مسئولین و مردم می‌باشد، این قوی‌شدن نه تنها باعث غلبه نرم‌افزاری بر دشمن می‌شود که سبب ایجاد یک بازدارندگی اصلی و همه‌جانبه در برابر جبهه استکبار نیز می‌گردد. هم‌چنین راهبرد اصلی که برای تحقق اخراج آمریکا از منطقه قابل استخراج شده است، بحث وحدت و همکاری‌های جهان اسلام می‌باشد. این راهبرد اصلی خود شش راهبرد فرعی دارد که تحقق آن‌ها به معنای مهیا شدن بستر اخراج همه‌جانبه آمریکا از منطقه غرب آسیا می‌باشد. با راهبرد وحدت علمای دین می‌توان زمینه کشف سبک زندگی نوین اسلامی را انتظار داشت همان چیزی که می‌تواند به عنوان گفتمان دیگری سبک زندگی لیبرال‌دموکراسی آن‌را دچار چالش جدی کرده و در نهایت به پایین بکشد. راهبرد همکاری‌های علمی و دانشگاهی نیز باعث ارتقای علم و فناوری و ساختن زیربنای تمدن نوین اسلامی می‌گردد. راهبرد هماهنگی‌های رسانه‌ای سبب اصلاح ریشه‌ای فرهنگ عمومی می‌گردد و راهبرد همکاری و ارتباط نیروهای مسلح کشورهای اسلامی هم باعث ایجاد صلح و دوری منطقه استراتژیک غرب آسیا از جنگ و درگیری می‌گردد. رهاشدن بازار و اقتصاد کشورهای اسلامی از سیطره استکبار نیز در گرو راهبرد همکاری‌های اقتصادی بین این کشورها می‌باشد و در نهایت با راهبرد گردشگری و رفت‌وآمدهای مردمی میان کشورهای اسلامی می‌توان انتظار ایجاد وحدت، همدلی و دوستی میان مردمان این کشورها را داشت.

شکل ۶. راهبردهای اصلی و فرعی تحقق سیاست انتقام سخت مبتنی بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

بحث و نتیجه‌گیری

منطقه غرب آسیا از مناطق راهبردی جهان است که با داشتن مؤلفه‌های مختلف ژئوپلیتیکی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و دینی از دیرباز مورد توجه و طمع قدرت‌های مختلف قرار داشته است. با پایان یافتن دوره جنگ سرد و فروپاشی بلوک شرق به رهبری شوروی سابق، دوره نظام تک‌قطبی و هژمونی جهانی آمریکا آغاز شد و منطقه غرب آسیا همانند سایر نقاط جهان تحت سلطه آمریکا قرار گرفت. البته این حضور بی‌چون و چرا دوام چندانی نداشته و با پیروزی انقلاب اسلامی که به لحاظ مبانی و نگاه‌های ایدئولوژیکی اختلافات شدیدی با تمدن غرب به سرکردگی آمریکا داشت، حضور آمریکا در این منطقه با چالش‌های جدی مواجه شد. آمریکا در کنار از دست دادن مهم‌ترین متحد خود در منطقه شاهد شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی و آزادی‌خواهانه متأثر از این انقلاب فراملی بود که عنصر استکبارستیزی از دال‌های مهم گفتمانی آن‌ها محسوب می‌شود.

تقابل میان ایران و آمریکا که بعد از لشکرکشی سال ۲۰۰۱ آمریکا به منطقه جدی‌تر از گذشته شده بود، با ترور شهید سلیمانی وارد مرحله جدید و پیچیده‌ای شد و سیاست رسمی ج.ا.ایران که

توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی طرح و اعلام گردید، سیاست قطعی «انتقام سخت» بود؛ استراتژی که چهار لایه اصلی دارد: مرحله **اول** که با حمله موشکی سپاه پاسداران به پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در عراق آغاز شد، لایه اول یا به تعبیر رهبر انقلاب سیلی اولیه بود؛ لایه **دوم** حضور میلیونی و باشکوه مردم در بزرگداشت و تشییع پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه ایشان در کشورهای مختلف بالأخص ایران بود که سیلی سختی را به پیکره و حیثیت آمریکا وارد نمود؛ لایه **سوم** این انتقام که در واقع اصلی‌ترین لایه این سیاست است در دو بخش قابل ذکر است: یکی غلبه نرم‌افزاری بر همینه پوشالی استکبار و دیگری اخراج آمریکا از منطقه غرب آسیاست و در نهایت لایه **چهارم** که خون‌خواهی و انتقام از قاتلین و آمرین شهادت سردار سلیمانی می‌باشد.

غلبه نرم‌افزاری بر استکبار و اخراج آمریکا از منطقه جدی‌ترین لایه این سیاست می‌باشد که ذیل دو راهبرد اصلی و شش راهبرد فرعی قابلیت تحقق دارد. راهبرد اصلی تحقق غلبه نرم‌افزاری قوی شدن در ابعاد مختلف می‌باشد و راهبرد اصلی برای اخراج آمریکا از منطقه همکاری جهان اسلام و از میان برداشتن عوامل تفرقه است که ذیل این راهبرد اصلی، شش راهبرد فرعی را می‌توان احصا نمود: وحدت علمای دین، همکاری دانشگاه‌ها، هماهنگی رسانه‌ها، ارتباط نیروهای مسلح، همکاری‌های اقتصادی و در نهایت سفرها و رفت‌وآمدهای مردمی.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع

- احمدی، حمید و سایرین (۱۳۷۸). میزگرد: جایگاه خاورمیانه در مناسبات جدید بین‌المللی، فصل‌نامه مطالعات خاورمیانه، شماره ۱۸، تابستان ۱۳۷۸، ص ۴۲-۷.
- اخباری، محمد؛ ایازی، سیدمحمدهادی (۱۳۸۶)، وضعیت خاورمیانه در ساختار ژئوپلیتیکی هزاره سوم، فصل‌نامه ژئوپلیتیک، سال سوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۶، ص ۵۴-۳۵.
- ارکمن، سرهات (۲۰۰۴)، ایالات متحده آمریکا و خاورمیانه بزرگ، ترجمه جلیل یعقوب زاده، مجموعه مقالات آمریکا و خاورمیانه؛ راهبردها و چالش‌ها، به اهتمام غلامرضا خسروی (۱۳۸۷)، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ص ۵۲-۲۳.
- اسلاگلت، پیتر (۱۳۹۰)، جنگ سرد در خاورمیانه، ترجمه عسگر قهرمان‌پور، مجموعه مقالات خاورمیانه نو؛ نظریه و عمل، تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ص ۱۵۱-۱۳۱.
- آهویی، مهدی (۱۳۹۶)، تحلیلی بر راهبرد اتحادهای آمریکا در خاورمیانه و گزینه‌های محتمل در قبال ایران، فصل‌نامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، شماره ۲۳، بهار ۱۳۹۶، ص ۷۸-۴۳.
- ایزدی، فزاد (۱۳۹۱)، آمریکا و ابرقدرتی‌اش، گفت‌وگو با دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (KHAMENEI.IR)، تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱۰/۰۶.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار دست‌اندرکاران مراسم سالگرد شهادت حاج قاسم سلیمانی و خانواده شهید سلیمانی، ۱۳۹۹/۰۹/۲۶.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با مردم قم، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸.
- پیام مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به مناسبت شهادت شهید حاج قاسم سلیمانی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۳.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۳۹۸/۰۸/۲۴.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با جمعی از مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۸/۰۳/۱۵.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با نخست‌وزیر عراق، ۱۳۹۸/۰۱/۱۷.
- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار با رئیس‌جمهور سوریه، ۱۳۹۷/۱۲/۰۶.
- بیگدلی، علی (۱۳۸۵)، نقشه تصاحب خاورمیانه؛ نگاهی به ماهیت استراتژی‌های آمریکا در خاورمیانه، نشریه زمانه (ماهنامه اندیشه و تاریخ سیاسی ایران معاصر)، سال پنجم، اردیبهشت ۱۳۸۵، شماره ۴۴، ص ۶۸-۶۲.
- پارسای، رضا؛ مطهرنیا، مهدی (۱۳۹۳)، اثرگذاری محور ایران، سوریه و حزب‌الله بر منافع آمریکا در خاورمیانه، فصل‌نامه سیاست دفاعی، شماره ۸۶، بهار ۱۳۹۳، ص ۱۳۸-۱۰۷.
- پوراحمدی، حسین (۱۳۸۸)، حضور و اهداف آمریکا در خاورمیانه و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران، فصل‌نامه رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۸۸، ص ۸۸-۴۹.
- پوراحمدی، حسین؛ موسوی‌نیا، محمدرضا (۱۳۸۵)، سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه پس از ۱۱ سپتامبر از منظر رئالیسم، لیبرالیسم و سازه‌نگاری، دو فصل‌نامه پژوهش حقوق عمومی، شماره ۲۰، بهار و تابستان ۱۳۸۵، ص ۵۲-۲۳.
- پورقیومی، ایوب (۱۳۸۸)، سیاست جدید آمریکا در خاورمیانه، فصل‌نامه سیاست دفاعی، شماره ۶۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۲۰۷-۱۷۷.

نشریه علمی آفاق امنیت

- پیشگاهی فرد، زهرا؛ رحمانی، محمدعلی (۱۳۸۸)، قلمروخواهی ایران و آمریکا در خاورمیانه، تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- چامسکی، نوام؛ آشکار، ژیلبر (۱۳۸۸)، قدرت ویرانگر (خاورمیانه و سیاست خارجی آمریکا)، ترجمه محمدرضا شیخی، تهران: انتشارات خرسندی.
- جگنی‌زاده، غلام‌علی (۱۳۹۲)، ایران، جهان اسلام و تغییر در هندسه قدرت بین‌المللی، فصل‌نامه پژوهش‌های راهبردی سیاست، سال ۲، شماره ۷، زمستان ۱۳۹۲، ص ۹۲-۶۹.
- خلیلی، رضا (۱۳۸۱)، بررسی کتاب: سیاست‌های آمریکا در خاورمیانه، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره‌های ۱۷ و ۱۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۱، ص ۹۴۶-۹۳۶.
- دارا، جلیل؛ حامی کلوافق، ولی‌الله (۱۳۹۲)، ایران‌هراسی، ابزار هژمونی طلبی آمریکا در خاورمیانه، فصل‌نامه رهیافت انقلاب اسلامی، شماره ۲۴، پاییز ۱۳۹۲، ص ۸۲-۶۱.
- رشیدی، مهناز (۱۳۹۹)، امکان‌سنجی طرح دعوا در محاکم قضایی بین‌المللی و داخلی در موضوع ترور سردار سلیمانی و همراهان»، فصل‌نامه مجله حقوقی دادگستری، دوره ۸۴، شماره ۱۱۱، پاییز ۱۳۹۹، ص ۱۲۷-۱۰۷.
- رهدار، احمد (۱۳۹۹)، نقش انقلاب اسلامی در افول آمریکا، نشست علمی مؤسسه فتوح اندیشه، انتشار در خبرگزاری حوزه (hawzahnews.com)، کد خبر: ۱۳۹۹/۰۸/۰۸، کد خبر: ۹۲۵۳۷۹.
- سیدامامی، کاووس (۱۳۸۷)، پژوهش در علوم سیاسی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام).
- شفیعی‌عربی، میرعلی (۱۳۸۷)، اهمیت منطقه خاورمیانه و بررسی اجمالی طرح خاورمیانه بزرگ، فصل‌نامه فضای جغرافیایی، شماره ۲۳، پاییز ۱۳۸۷، ص ۱۱۴-۸۳.
- شیری، طهمورث؛ عظیمی، ندا (۱۳۹۱)، بررسی مقایسه‌ای تحلیل محتوای کیفی و روش هرمنوتیک، فصل‌نامه مطالعات جامعه‌شناختی، سال چهارم، شماره ۱۵، تابستان ۱۳۹۱، ص ۹۹-۷۹.
- طباطبایی، سیدمحمد؛ سیفی، یوسف (۱۳۹۱)، استراتژی کلان آمریکا در خاورمیانه: میدانی برای تعامل قدرت سخت و قدرت نرم، فصل‌نامه مطالعات روابط بین‌الملل، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۷۴-۱۴۱.
- عباسی (اشلقی)، مجید؛ طاهری، طاهر (۱۳۹۸)، راهبرد موازنه فراساحلی آمریکا در خاورمیانه و پیامدهای آن برای ایران، فصل‌نامه روابط خارجی، شماره ۴۱، بهار ۱۳۹۸، ص ۳۵-۵.
- قامت، جعفر (۱۳۸۸)، جایگاه خاورمیانه در اندیشه‌های ژئوپلیتیک، نشریه دانش‌نامه، شماره ۵، بهار ۱۳۸۸، ص ۱۰۰-۹۱.
- کوب، لاورنس (۲۰۰۴)، جایگاه خلیج فارس در راهبرد امنیت ملی آمریکا، ترجمه عسگر قهرمان‌پور، مجموعه مقالات آمریکا و خاورمیانه؛ راهبردها و چالش‌ها، به اهتمام غلامرضا خسروی (۱۳۸۷)، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ص ۱۸۲-۱۶۵.
- کوشکی، محمدصادق؛ میرحسینی، فرشته (۱۴۰۰)، لایه‌بندی اخراج آمریکا از خلیج فارس»، فصل‌نامه مطالعات راهبردی آمریکا، سال اول، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰، ص ۱۶۴-۱۴۹.
- منوچهری، عباس و همکاران (۱۳۹۳)، رهیافت و روش در علوم سیاسی، تهران: انتشارات سمت.
- مؤمنی‌راد، اکبر و همکاران (۱۳۹۲)، تحلیل محتوای کیفی در آیین پژوهش: ماهیت، مراحل و اعتبار نتایج»، فصل‌نامه اندازه‌گیری تربیتی، سال چهارم، شماره ۱۴، زمستان ۱۳۹۲، ص ۲۲۲-۱۸۷.

■ تبیین سیاست «انتقام سخت» براساس دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی

نجفی سیار، رحمان (۱۳۹۹)، الزامات راهبردی خروج ایالات متحده آمریکا از منطقه غرب آسیا، مجموعه مقالات اولین همایش بین‌المللی افول آمریکا، آبان ۱۳۹۹، تهران: دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام و دانشگاه جامع امام حسین (علیه‌السلام).

